

**Corpus Juris Canonici, Per Regulas Naturali Ordine
Digestas, Usuque Temperatas, Ex Eodem Jure, Et
Conciliis, Patribus, Atque Aliunde Desumptas, Expositi**

Opus, Tum In Rebus Obscuris Claritate, Tum Dispersis Collectione ac
delectu, in contrariis conciliatione, eximium, simulque Indicibus ac
Præfationibus, Notisque quamplurimis & exquisitis illustratum, ; In Tres
Tomos divisum

Complectens Prolegomena Ad Jus Canonicum In Se Et Universim
Consideratum

Gibert, Jean-Pierre

Coloniæ Allobrogum, 1735

Titulus XVI. De Privilegiis clausis in Corpore Juris.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74413)

Singulos hos Privilegiorum amittendi modos GLOS-
SA his Versibus comprehendit.

*Indultum tollit Contemptus, Crimen, abusus,
Oppositum factum, damnnum, tempus variatum.*

Per *Contemptum* intelligit Renuntiationem tacitam
vel expressam: Distinguit *Crimen ab abusu*: licet abusus
sit quodque Crimen; & non immerito, quia sunt
Crimina, ut inferius in Quæstionibus dicitur, quibus
ipso facto cessat Privilegium; abusus verò non privat
ipso facto, sed meretur tantum, ut quis eo privetur.
Per *Oppositum factum* intelligi potest actus contrarius
Privilegiati, quo etiam unico cessat Privilegium, quia
continet renuntiationem tacitam; vel Actus contra-
rii illorum, quos Privilegium lædit, qui Actus plures
esse debent, & durare per 40. annos pacificè, non
conquerente Privilegiato, & sine interruptione. Prop-
ter *damnnum* non perimitur ipso facto Privilegium, sed
causa iusta est illud revocandi. Idem dicendum de *tem-
pore variato*, hic modus idem est ac cessatio causa.

Iis modis, quibus amitti potest Privilegium, unum
adhuc adicere licet, nempe *ipsam jacturam Instru-
menti Privilegium continentis*, si ipsa jactura probari
nequeat, nec Testibus Deponentibus se legisse ea, quæ
continebat, nec scriptis Instrumentis de illo mentionem
facientibus, & de iis, quæ concedebat.

TITULUS XIV.

De Privilegiorum Innovatione.

REGULA I.

Non alii in Jure Canonico exprimuntur Ca-
sus, in quibus innovandum sit Privilegium, quam isti.

1. Si deperdatur, & per Testes probetur deperditio,
atque etiam per eosdem testimonium de illius tenore
feratur.

2. Quando iustus est timendi locus, ne pereat Pri-
vilegium, C. 4. de *Confirm. utili*, ut, cum nimia vetu-
tate jam quasi consumptum est, vel cum scriptum
est, vel insculptum in materia, quæ facile consumi-
tur, qualis vetus papyrus, quale etiam lignum com-
mune, vel cum mittendum est ad Judicem per vias
discrimine plenas, quo casu Judex Commissariis ali-
quibus injungere debet, ut illud diligenter inspiciant,
& illius tenorem fideliter transcribentes sub sigil-
lis suis transmittant.

REGULA II.

Privilegii Innovatio nec addit novum jus, nec
confirmat vetus, sed tantum conservat.

Cap. 13. de *Privil.* C. 4. de *Confirm. utili*.

Nota obiter, duplicem distinguendam Innovatio-
nem; aliam, quæ fit, quando Privilegium transcribi-
tur, aliam, quæ fit, quando concessum jam Privilegium
de novo datur; de Priori loqui C. 12. de *Privil.* & C.
4. de *Confirmatione*; de Posteriori C. 13. de *Privile-
giis*. Regulam primam Priori tantum convenire; se-
cundam verò, utrique.

REGULA III.

Privilegii Innovationem petere possunt hi, quo-
rum interest, eamque à Concedente.

C. 13. de *Privilegiis*.

Hinc, si pendente lite, alterius Partis interfit, ut
Privilegium innovetur, innovationem petere potest.
Ibidem.

TITULUS XV.

De Usurpatoribus Privilegiorum ac de eorum Con-
temporibus.

REGULA I.

Privilegiorum Usurpatores coercendi sunt, ne
ad talem usurpationem aliis via aperiat.

C. 21. DIST. XCIII.

Tom. I.

REGULA II.

Coercendi sunt ab Ordinario Exempti, qui
Immunitates non concessas, tanquam concessas;
temerè sibi vindicant.

C. 11. de *Privileg. in integr.*

REGULA III.

Ecclesiastica Privilegia Calcantes, Sacra Corpo-
ris Christi Communionem privandi sunt;

C. 24. CAUS. XII. QUÆST. II.

REGULA IV.

Privilegiis propriis privandus est, qui aliena con-
temnit.

C. 4. de *Privil.*

TITULUS XVI.

De Privilegiis clausis in Corpore Juris.

REGULA.

Non alia sunt in Corpore Juris clausa Privile-
gia, quam ista.

I. Monachi à Lege Diocesana, sive à Juribus Tem-
poralibus Episcopo solvendis eximuntur. C. 34.
CAUS. XVI. QUÆST. I. C. 18. de *Offic. Ord.*

II. Prædecessores Hadriani omnibus ferè Religiosis
concesserant, Cap. 10. 34. de *Decimis*, Decimas La-
borum suorum; Hadrianus hoc Privilegium restrinxit
ad Cistercienses, Templarios, Hospitalarios; Cæte-
ris verò indulsit tantum Decimas Novalium, quæ pro-
priis manibus excolunt; hanc restrictionem ab Ha-
driano factam confirmavit Honorius III. verum Inno-
centius III. in CONCILIO GENERALI Privilegium Cis-
terciensium, aliorumque Regularium, qui similibus
gaudebant Privilegiis, eo modo moderatus est, ut
quoad terras jam possessas restaret incolume, sed ad
acquirendas non extenderetur.

III. Plerisque Privilegiatis circa Decimarum percep-
tionem, C. 2. de *Decim. in VI.* indultum erat, ut pro-
portione, quæ Veteres recipiebant, Novales perciperent,
nisi Veteres totaliter percepissent, quo casu medie-
tas Novalium sibi tantum debebatur: ab hac restric-
tione Cistercienses & Carthusiani excipiebantur.

IV. Speciali Privilegio concessum est Hospitalariis,
Cap. 10. de *Sepult.* ut in Ecclesiis suis sepeliant, qui in
illis sepeliri volunt. Idem Privilegium concedit Cle-
mens V. in CONCILIO VIENNENSI Clem. 2. de *Sepultura*.
Fratribus Prædicatoribus, & Minoribus, salvo jure
Parochorum.

V. Iisdem idem Papa concedit *ibidem*, ut invitis
Episcopis possint Confessiones audire, si ex Religiosis
à Prælatis Regularibus sibi præsentatis nullum velint
ad audiendas Confessiones approbare. C. 15. SESS.
XXIII. derogat huic Privilegio CONCILIUM TRIDEN-
TINUM.

VI. Hospitalariis concessum est, Cap. 8. de *Privil.*
in 1. *Collect.* ut in eorum adventu semel in anno Di-
vina Officia celebrentur in Ecclesiâ interdictâ.

VII. Canonici Capellæ Ducis Burgundiæ à nullo
Episcopo nec Archiepiscopo Censuris ligari possunt,
Cap. 16. de *Privileg.* Idem Privilegium quam-
pluribus Religiosis concessum erat, imò & multis
aliis, quoad quos restrictum ita est, ut Ordinario-
rum Censuris per Sententiam latis subjiciantur. C. 5.
de *Privileg. in VI.*

VIII. Fratribus Prædicatoribus & Fratribus Mino-
ribus concessum est, C. 30. de *Privileg.* ut cum Al-
tari viatico, ubicunque velint, celebrare possint. C. 12.
de *Privileg. in VI.* Idem dic de Episcopis, in quo-
rum honorem additur, quod possint per alios coram
se sibi facere celebrari.

Notandum, quod citato Cap. 30. de *Privileg.* prout
est in 5. *Collect.* Minorum tantum meminit, quodque
à GREGORIO IX. ad Prædicatores extensum est.

IX. Qui student Romæ Juri Canonico vel Civili, iisdem Privilegiis, quibus Studentes in Studiis Generalibus, potiuntur. *C. 2. De Privileg. in VI.*

X. Canonici à Capitulis missi ad vacandum Theologiæ in Studiis Generalibus, per Quinquennium Beneficiorum suorum redditibus gaudent. *C. 5. De Magistr.*

XI. Parochi eodem Privilegio gaudent per Septennium, si permittente Episcopo, illud tempus in Studiis Generalibus transigant. *C. 34. De Elect. in VI.*

XII. Patriarchæ *C. 23. De Privileg.* Cæteris Episcopis præminent; Constantinopolitanus Primum post Papam occupat locum; Alexandrinus Secundum; Antiochenus Tertium; Hierosolymitanus Quartum; post acceptum à Papâ Pallium suis Suffraganeis largiuntur, Crucem antè se deferri faciunt, ubique, exceptis Locis, in quibus adest Papa, vel illius Legatus Apostolicæ Legationis utens Insignis.

XIII. Anglis concessum dicitur, *C. 17. De Foro Compet.* Privilegium, quo citrà Mare pro Causis Pecuniariis conveniri non possint; idque à Sede Apostolicâ *Cap. 17. De Foro Competenti.* De hoc Privilegio tanquam de re certâ non loquimur, quia GREGORIUS IX. è quo *C. cit.* sumitur, de illo dubitare videtur.

XIV. *C. 1. Ut Lite pendente.* Eboracensi Archiepiscopo concessum erat ab HONORIO II. ut per totam Angliam Crucem deferre posset, quod ab ALEXANDRO III. confirmatum fuerat.

XV. *Clem. 2. De Privileg.* permittitur Archiepiscopo, ut per quævis Loca exempta Provinciæ suæ, Crucem deferre faciat, Populo benedicat, Divina privatim & publicè audiat, eademque celebrare in Pontificalibus possit, vel coràm se celebrari faciat sine Pontificalibus; eadem permittuntur Episcopo præter primum, quod sibi non convenit.

XVI. Sunt Abbates, quibus indultum est, *Cap. 3. De Privil. in VI.* ut, dum Officia Divina celebrant in Ecclesiis sibi pleno jure Subjectis, post Missarum Solemnia & Vespertinas ac Matutinas Laudes Populum solemniter benedicere possint, utque Conversis Monasteriorum suorum, super quos Jurisdictionem quasi Episcopalem exercent, Tonsuram conferre valeant Clericalem.

XVII. *C. 6. De Privil. in VI.* Abbatibus, tam non Exemptis, quam Exemptis, concessus est usus Mitræ, modò in Conciliis Provincialibus, quibus interesse debent, non Exempti utantur tantùm Mitris simplicibus albis ac planis; Exempti verò aurifriziatis, sine Laminis aureis, vel argenteis, & sine gemmis.

XVIII. Episcopis, *Cap. 4. De Sent. Excomm. in VI.* illorumque Superioribus indultum est, ne Censuris ipso facto incurrendis subjiciantur, nisi in Canonibus, quibus feruntur, exprimentur.

XIX. *C. I. CAUS. XVI. QUÆST. II.* omnibus Monachis datur licentia, ut Ecclesiarum suarum Presbyteros investiant, id est instituant: idque, ne inter Monachos & Clericos ab alio, quam à Monachis institutos, instigante Diabolo, discordiæ, dissensiones, & scissura fiant.

Verùm Privilegium istud revocatum vel potiùs temperatum videtur, *C. 6. ibidem,* adeò, ut qui in Ecclesiis Monachorum instituendi sunt Presbyteri, à Monachis eligantur, ab Episcopis verò probentur & instituantur, eoque temperamento, Monachis & Episcopo obnoxii facti Sacerdotes instituti, avocantur, ne hos vel istum lædant.

Ut utrumque locum conciliet GRATIANUS, Priorem de Ecclesiis pleno jure concessis interpretatur, Posteriorem de aliis; sed in neutro hujus distinctionis fundamentum apparet.

A verò forsan non aberraret, qui Caput illud de Ecclesiis, in quibus à Monachis & pro Monachis Officia Divina celebrantur, istud verò de Ecclesiis, in quibus pro Populo Divina fiunt, intelligeret; Quæstio siquidem in illo proposita, circà Ecclesias pro quiete Monachorum à Conciliis concessas, versatur; in isto

verò de solis Ecclesiis Parochialibus sermo fit; sed cum Prior suppositivus sit, non multùm curandum de illius cum Posteriori conciliatione.

XX. Extant Religiosi, quibus ab Apostolicâ Sede concessum est. *Clem. 1. De Privil. §. 2.* ut Familiaribus suis, Domesticis, aut Pauperibus in Hospitalibus suis degentibus, Sacramenta possint Ecclesiastica ministrare, ipsisque Privilegium à CONCILIO VIENNENSI conservatur, *ibid. & à CONC. TRID. C. II. SESS. XXV. De Regularib.*

XXI. Hospitalariis, Templariis, & Quibusdam aliis, tum Monachis, tum Canonicis, à Sede Apostolicâ indultum erat, ne quis, postquam professus erat, apud eos, ad alium Locum posset invitis iis, arctioris etiam vitæ obtentu, transire *C. 18. De Regular.* Privilegium istud ita interpretatur INNOCENTIUS III. ut illud destruere videatur, cum ad Jus Commune restringat, ait enim intelligendum esse de Casibus, in quibus ex levitate, vel ex temeritate in strictiorem transire quis vellet; hoc autem sic intellecto nihil conceditur Hospitalariis, quod Jure Communi sibi aliisque non concedatur.

Nihilominus inutile non erat Privilegium; hoc enim operabatur, ut duplici vinculo impedirentur Hospitalarii, aliique memorati, ne sine justâ causâ & sine maturâ deliberatione in arctiorem Religionem transirent; nempe vinculo Privilegii, & vinculo Juris Communis: Duplici exemplo id confirmari posset: Clausula, *appellatione remota,* etsi excludat appellationem frivolum, quæ Jure Communi excluditur, inutilis non judicatur. Votum quoque rei præceptæ, quamvis ad nihil novi obliget, inutile non censetur. *C. 7. De Regul. docet* Cistercienses fuisse ex illis Monachis, quibus id genus Privilegii concessum erat.

TITULUS XVII.

De Conservatoribus Privilegiorum.

REGULA I.

In toto Juris Canonici Corpore, prout etiam Concilium Tridentinum comprehendit tanquam præcipuam Septimi Decretalium Partem, non extant nisi Capita tria, quæ de Conservatoribus loquantur, nempe.

C. 1. & 15. De Off. Jud. Deleg. in VI. & C. 5. SESS. XIV. CONC. TRIDENT. de Ref.

REGULA II.

Non ab alio dabantur, in Jure, quam à Sede Apostolica.

REGULA III.

Conservatores dicuntur, qui ad Privilegia aliorum conservanda dantur.

REGULA IV.

Quæ circà Conservatorum Jurisdictionem docet Jus Canonicum, non sunt in usu, sed ipsis sola remanet Protectionis cura.

REGULA V.

Antè Constitutionem INNOCENTII IV. relatum, circà Conservatores habetur nihil in Corpore Juris Canonici: attamen de Conservatorum Commissionem INNOCENTIUS IV. loquitur, ut de re usitata, undè illam introduxisse non videtur. *C. 1. De Off. Deleg. in VI.*

REGULA VI.

Ob id solum dantur, ut à manifestis Injuriis & Violentiis Privilegiatos tueantur; in eo solo Munus & eorum Jurisdictionis consistunt.

C. 1. 15. De Off. Deleg. in VI.

Hinc conicere licet, quòd Privilegiati vexati à Judicibus Ordinariis, circà Privilegia sua, ad Summos recur-